

ge, *Curjal*, etc.; sovint en JoMartorell: «com no tingua en aquest món altre bé sinó aquest fill, qui és de tan poca *edat* que en res no ns pot ajudar», «si no fos per sguart de nostre Senyor Déu e de la mia *edat*, qui dóna loch a la ira», «lo Soldà tenia un servidor que s'havia criat, de molt poca *edat*» (Ag. I, 61; II, 39, 198). En algun text o autor sotmès a forta influència eclesiàstica o llatina es troba a l'Edat Mitjana una forma cultista *etat*, que ja apareix en les *VidesR*: «Nicolaou --- lo qual con en la primera *etat* de la lur joventut los seus pares engenrassen, d'aquí enant puy viscren castament» (f° 9v1). Més tard només es troba en concurrència amb l'altra en alguns pocs autors, i amb predomini d'*edat* (sembla amb algun matis de major abstracció): «la vida del hom que està en set *etats*: la primera fon de Adam fins a Noè, e les gens que vivien en aquesta *edat*, vivien per ley natural; la segona *edat* ---, la 3.ª *edat* ---», StVicentF (*Serm.* II, 20.25); en JRoig, *Spill*, predomina també amb *-d-* (vv. 1197, 11.103), però: «donchs dich que totes / de qualque stat, / color, *etat*, / ley, nació, / condició / --- quals se vol sien / ---», v. 414. Variant que aviat desaparegué (solament amb caràcter artificial i esporàdic intentà ressuscitar aquesta forma algun ultrapurista descaminat del S. XIX).

DERIV.: *Coetani* [-*áneco*, 1803, Belv.; Lab. 1839], pres del ll. tardà *coetanēus* 'contemporani', no documentat en l'Antiguitat però sí en StIsidor i en algun gran escriptor de baix llatí, com Dante (*De Vulgari Elo.* I, ix, 7).

Etern [S. XIII], és paraula molt rara a l'Edat Mitjana: se cita un cas de *los (béns) eternes* en Arnau de Vilanova, i algun més de *etern* en traduccions d'humanistes o d'obres piadoses en el S. xv; ¹ des del xvi guanya terreny [DTo., 1647, etc.] sobre la forma usada a l'Edat Mitjana *eternal*, que abunda des dels orígens literaris: pres del ll. *actērnus* id., contracció d'*aeviternus*, derivat de *aeuum* 'durada, vida durable': «contemplar en Déu --- subirà bé, *eternal*, infinit ---», Lluïl (*Blanq.*, NCl. III, 100.22); «si Déus res no fos, no fóra resurrecció, e lo món fóra *eternal*» (*Merav.*, O. C. I, 10, 19, 33), «per la immensa e divina majestat del subiran Déu *eternal*», JoMartorell (Ag. II, 1), «los damnats tenen *eternal* pena ab los dimonis», OPou (*ThPu.*, 142); amb la Renaixença predominà *etern*: «jo que voldria aturar tants moments de cada dia, / per fe'ls *eterns* a dintre del meu cor! / O és que aquest 'fer *etern*' és ja la mort? ---», *Cant Espiritual*.

Eternitat [Lluïl]: «Divinal essència qui est infinita en bonea, granea, *eternitat*» (*Blanq.* I, 83.5); «en Déu no ha neguna cosa que sia defellent en noblea, ni en perfecció de bonea, ni en granea, de *eternitat*, de poder» (*Merav.*, Ag. I, 15); «sí mires cap amunt veuràs com l'ocellada / --- trasteja movedissa --- / prò el seu temps és actual, sens futur ni passat; / mentre que l'home a baix, esclau d'una quimera, / no sap en cada instant viure una *eternitat*», «l'amor m'ha cenyit la corona / de nou fills, que sols als purs dóna, / esglaons de l'*eternitat* / ---», «sí jo fos immortal per mi no existiria / aquest grilló del temps,

fantasia d'esclau: / em serien iguals l'*eternitat* i un dia, / no hauria de dir mai als plèrs adéu-siau. / --- / O casta Mort, o amiga, o gentil fetillera! / si per tu frueixo el plèr no vull l'*eternitat* / ---»; «la meua raó que no sols pot concebre l'*eternitat* ---», Coromines (O. C., 1348, 1397, 1171-2, 813). *Eternitzar* [-*sar*, 1695, Lacav.], que Lluïl digué *eternejar*; d'ell són també *eternable*, *eternant*, *eternejament*, *eternificar* (-*able*, -*ació*, -*abilitat*).

CPT.: *Medieval* tant aquest com *mig-eval* manquen encara en Lab., però s'usaren ja en el XIX i es vacillà fins al primer decenni de l'I. E. C. (els *Docs. per a la Cult. Cat. Mig-eval* de Rubió i Lluch són de 1907), però el DOrt., 1917 ja no admet més que aquell: derivat savi del b. ll. *medium aeuum* 'Edat Mitjana'; *medievalista*, *medievalisme*.

Eon, pres del gr. *αἰών* germà del ll. *aeuum*.

¹ En l'adverbi la forma més cultista s'anticipà una mica. Encara que només *eternalment* figura en Lluïl, si no m'enganyo, tant aquest (Ag. I, 59) com *eternament* foren usats per JoMartorell: «lo home qui la mort se procura --- és *eternament* damnat» (Ag. I, 172).

²⁵ EDEMA, pres del gr. *οἰδημα, -ήματος*, 'inflor', 'tumor', derivat de *οἰδέω* 'm'inflo', i aquest, de *οἶδος* 'inflor'. □ 1.ª doc.: 1803, Belv.

DERIV.: *Edematós* [id.].

CPT.: *Edogoniàcies* (DFa.; Webster-M., *oedo-*), format amb *γόνος* 'llavor', per la forma com es reproduïxen aquestes algues, per inflament de les espores.

EDÈN, pres de l'hebr. *eden*, pròpiament 'plaer, delit', aplicat al jardí on van viure Adam i Eva. □ 1.ª doc.: 1867-77, Verdaguier, *Atl*.

DERIV.: *Edènic*.

EDICIÓ, pres del ll. *editio, -onis* '(un) part', 'publicació', derivat de *ēdēre* 'treure a fora', 'donar llum', 'publicar', i aquest de *dāre* 'donar' i *e(x)-* 'fora'. □ 1.ª doc.: 1695, Lacav.

DERIV.: *Editor* [1803, Belv.]; *editar* [1868, *SLit-Costa*]; *editorial* [id.]. *Reeditar*; *reedició*. *Inèdit*.

⁴⁵ *Edicte*, V. *dir* *Edicle* o *edicul*, V. *edificar*

EDIFICAR, pres del ll. *aedificare* id., compost de *aedes* 'casa, edifici' i *fācere*. □ 1.ª doc.: Lluïl.

«Un jorn consirà Blanquerna --- e vench-li en volentat que en lo monestir *edificàs* una cambra apartada, on stegués un monge qui ---», *Blanq.* (NCl. II, 29.4). També sovint amb el sentit de 'fomentar valors morals amb bon exemple o ensenyaments', ja des dels orígens: «molt *edificaren* les paraules del canonge tots aquells qui ab ell eren», *Blanq.* (NCl. II, 86.10); «recompten les històries gregues que los epicuris --- per la gola e per lur luxúria corrompien ells més en un any, que altres bons hòmens no *edificaren* en deus». Eiximenis, *Tr. del Regiment de Pri.*, § 50. En l'altre es convertí aviat en una adquisició permanent de la